

Současný volební systém do dolní komory slovinského parlamentu

Václav Brachtl

Resumé

This article deals with the Slovene National Assembly electoral system. The work is divided into four parts. The first one takes a look at the electoral system before 2000 and mentions the discussion about election reform. The second chapter describes in detail the contemporary Slovene National Assembly electoral system. The accent is put on nomination, districts, lists, legal threshold, electoral formula and tiers. The third part deals with the Hungarian and the Italian minorities representation. Goal of the last chapter is to analyse the influence of the contemporary voting system on the Slovene party system. In order to evaluate the electoral systems, measures of disproportionality are used.

Úvod

Následující text si klade za cíl podat co nejkomplexnější (a pokud možno co nejsrozumitelnější) popis současného volebního systému do dolní komory slovinského parlamentu – Státního sboru¹ (*Državni zbor*, angl. *National Assembly*).

Státní sbor je v ústavním systému Slovinska centrem politické moci, výrazně převažuje nad horní komorou parlamentu. Má devadesát členů, přičemž osmdesát osm je zvoleno v osmi volebních obvodech po jedenácti mandátech. Zbývající dva poslance si po jednom volí občané maďarské a italské národnostní menšiny ve dvou speciálních obvodech. Státní sbor je volen na čtyřleté funkční období. První volby se konaly v prosinci 1992, další pak v prosinci 1996, v prosinci 2000 a v říjnu 2004 – všechny volby se tak zatím konaly v řádných termínech, k předčasným doposud nedošlo (Cabada 2005: 153-155).

---

¹ Název dolní komory slovinského parlamentu bývá do češtiny překládán různě, např. Šaradín (2004) uvádí „Státní shromáždění“, Cabada dříve (2000) používal pojmenování „Národní shromáždění“, později (2005) se však přiklonil k jazykově i významově přesnějšímu překladu „Státní sbor“, který budu v následujícím textu používat i já.

Nejprve ve stručnosti představím volební systém, který se ve Slovinsku používal v devadesátých letech a zmíním i diskusi o jeho změně, která se rozpoutala po parlamentních volbách v roce 1996. Nový volební systém funguje ve Slovinsku od roku 2000 a právě jemu se podrobně věnuji ve druhé, stěžejní části této práce. Ve třetí kapitole se zaměřím na způsob volby zástupců italské a maďarské menšiny. Poslední část je věnována vlivu volebního systému na systém stran, resp. jeho účinků, které budu sledovat prostřednictvím indexů deformace a disproportionality.

Volební systém do Státního sboru v 90. letech

Podoba volebního systému do roku 2000

Pro volby do Státního sboru se před rokem 2000 používal listinný poměrný volební systém. Volilo se v osmi volebních obvodech, které se dále dělily na osm okrsků.

V prvním skrutiniu se hlasy přepočítávaly prostřednictvím Hareovy kvóty. Ve druhém skrutiniu byly zbývající hlasy přepočteny zvlášť v každé z osmi volebních jednotek, a to na základě d'Hondtovy metody.

Nebyl stanoven procentní volební práh, avšak aby strana mohla v dolní komoře parlamentu zasednout, musela obdržet alespoň tři poslanecké mandáty (Cabada 2005: 202-203).

Úvahy o změně volebního systému

Po parlamentních volbách v roce 1996 vystoupil předseda Sociálnědemokratické strany Slovinska (SDS) J. Janša s myšlenkou změny volebního systému z poměrného na dvoukolový většinový. Protože ostatní levicové strany tuto myšlenkou nepodporovaly, obrátil se na slovinskou veřejnost (Cabada 2005: 199-200).

Koncem roku 1996 se konalo mandatorní referendum, tzn. že pokud by návrh získal absolutní většinu odevzdaných hlasů, parlament by byl nucen výsledek akceptovat. Občané rozhodovali o návrzích SDS (dvoukolový většinový volební systém), Liberálních demokratů Slovinska (čistý poměrný volební systém) a horní komory slovinského parlamentu (tzv.

„německý“ volební systém). Své „ano“ mohli dát jen jednomu z návrhů, ale proti se mohli vyslovit ve všech třech případech (ibid.).

Největší podporu – přes čtyřicet procent – získal návrh SDS. Návrh však nezískal potřebnou padesátiprocentní většinu, a tak jej parlament odmítl schválit. Vzhledem k nejasnostem volby se Janša obrátil na Ústavní soud. Ten po dvou letech rozhodl, že výsledek referenda je závazný. Ihned poté však vypršel mandát soudcům, kteří byli považováni za stoupence pravice, a tzv. „levicoví“ soudci podali rozklad, v němž předchozí rozhodnutí označili za nelegální. Proti původnímu rozhodnutí se postavil také parlament (ibid.: 200-201).

S dalším návrhem na změnu volebního systému přišli Liberální demokraté Slovinska (LDS), kteří chtěli zvýšit počet poslanců z devadesáti na sto dvacet, přičemž třicet nových zákonodárců by se volilo dvoukolovým většinovým systémem. Ani tento návrh neuspěl (ibid.: 202).

V srpnu 2000 byla hlasy poslanců LDS, Slovinské národní strany (SNS), Slovinské lidové strany (SLS) a Sjedenčené kandidátky sociálních demokratů (ZLSD) schválena nová podoba volebního zákona (ibid.), které se podrobně věnuji v následující kapitole.

Zbývá jen dodat, že už v červenci téhož roku byla do článku 80 slovinské ústavy zanesena věta: „*Poslanci, s výjimkou poslanců národnostních menšin, jsou voleni podle principu poměrné reprezentace [...].*“

Současný volební systém do Státního sboru

Nominace

Kandidáty na poslance mohou navrhnout jak politické strany, tak i voliči (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 42). Chce-li strana sestavit kandidátku pro všechny volební obvody, musí ji svými podpisy podpořit nejméně tři poslanci zvolení v minulých volbách za tuto stranu (ibid., čl. 43).

Strana také může kandidovat jen v určitém obvodu, a to za předpokladu, že kandidátní listinu předloží ti členové strany, kteří disponují volebním právem² a žijí v příslušném obvodu. Tento způsob bývá využíván tehdy, když strana nezíská tři podpisy svých bývalých

---

² Aktivní i pasivní volební právo je dáno hranicí osmnáct let a slovinským občanstvím (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 7).

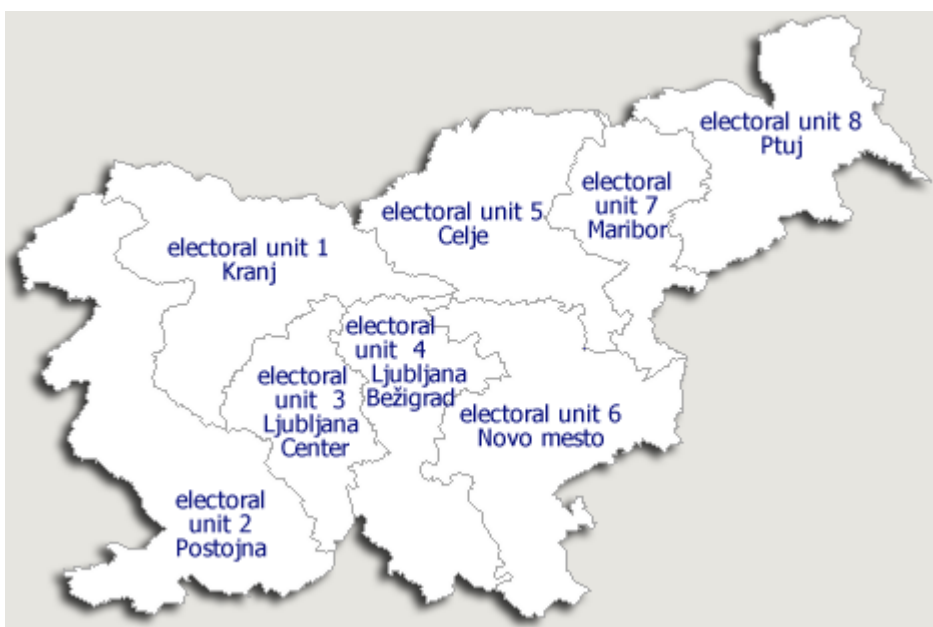
poslanců (Cabada 2000: 154). Takovou listinu však musí signovat ještě alespoň padesát voličů, kteří v daném volebním obvodu bydlí. Strana může postavit kandidátní listinu také v tom případě, kdy ji svými podpisy podpoří nejméně sto voličů, jež žijí v daném volebním obvodu (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 43).

Kandidátku nemusí navrhovat jen politické strany, může tak učinit i skupina o počtu minimálně sta voličů. Podmínkou je, aby měli stálé bydliště v příslušném volebním obvodu a listinu signovali (ibid., čl. 44).

Volební obvody

Volí se v osmi volebních obvodech (viz obrázek č. 1), přičemž na každý z nich připadá jedenáct poslanců. Každý volební obvod zahrnuje zhruba stejný počet obyvatel (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 20).

Obrázek č. 1: Slovinské volební obvody.

Zdroj: <http://www.volitve.gov.si/>

Obvody se dále dělí na jedenáct volebních okrsků, které mají také přibližně stejný počet obyvatel (ibid.).

V rámci strany může za každý okrsek kandidovat pouze jeden kandidát. Pokud má však strana méně než jedenáct kandidátů v daném volebním obvodu, může uchazeč o

poslanecký mandát kandidovat maximálně za dva okrsky. Je-li na kandidátní listině pouze jeden kandidát, kterého navrhli voliči, může kandidovat za všechny okrsky (ibid., čl. 49).

Přestože počet okrsků a poslanců v jednotlivých obvodech je stejný, může se stát, že v některém okrsku není zvolen žádný poslanec, zatímco v jiném okrsku může být zvoleno několik poslanců (Šaradín 2004: 394).

Kandidátní listina

Kandidátní listina není uzavřená. Voliči sice neudělují preferenční hlasy jako u klasických *open lists*, ale vybírají jednoho konkrétního kandidáta (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 73). Mandát pak obdrží kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. V případě rovnosti hlasů rozhoduje los (ibid., čl. 91).

Jde tedy o obdobný způsob volby, jaký se používá např. ve Finsku (viz Havlík, Šedo, Čaloud 2004: 117-118): „*Volby tak nejsou výlučně soupeřením mezi politickými subjekty, nýbrž zároveň soupeřením mezi jednotlivými kandidáty na kandidátní listině.*“

Klausule

Aby se politický subjekt mohl podílet na rozdělování mandátů, musí celkem obdržet alespoň čtyři procenta hlasů (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 90). V důsledku toho hlasy stran, které zákonem stanovenou hranici nepřekročí, propadnou.

Při rozdělování křesel ve druhém skrutiniu se přihlíží pouze k těm kandidátkám, které byly podány přinejmenším ve dvou volebních obvodech (ibid., čl. 92).

Volební formule

Mandáty se rozdělují ve dvou úrovních. Nejprve na úrovni volebních obvodů, kdy se prostřednictvím Droopovy kvóty³ stanoví mandátové číslo, jímž se posléze dělí zisky stran. Kolikrát se mandátové číslo v sumě hlasů pro stranu objeví, tolik mandátů v daném volebním

---

³ Cabada (2005: 203) píše, že uvnitř osmi volebních obvodů je základním dělitelem počet okrsků + jedna, tj. dvanáct. Ve skutečnosti tedy jde o kvótu, která je v české literatuře označována jako Hagenbach-Bischoffova (blíže k problému s rozlišováním Droopovy a Hagenbach-Bischoffovy kvóty např. Šedo 2004: 26 či Lebeda 2001: 433).

obvodu strana obdrží (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 90). V prvním skrutiniu se v rámci jednoho obvodu rozdělí obvykle 7-9 křesel⁴.

Do druhého skrutinia, probíhajícího na úrovni státu, jsou převedeny všechny hlasy (tzn. i ty, které byly přerozděleny v prvním kole). Na základě d'Hontovy metody volebního dělitele se mezi strany rozdělí všech osmdesát osm křesel. Počet mandátů přidělených politickému subjektu na úrovni státu se pak rovná rozdílu počtu křesel, které by subjekt získal přerozdělením všech hlasů na státní úrovni, a počtu křesel získaných na úrovni volebních obvodů (ibid., čl. 92).

Ve druhém skrutiniu se tedy přidělují tzv. kompenzační mandáty, které mají korigovat případnou disproporcionalitu vzniklou hlasováním na nižší úrovni (srov. Lebeda 2001: 443). Celostátní úroveň dává navíc stranám příležitost vrátit do hry kandidáty, kteří neuspěli na úrovni volebních obvodů (Chytilek 2005: 641).

Volba zástupců národnostních menšin

Zastoupení národnostních menšin ve Státním sboru

Právo italské a maďarské menšiny zvolit si po jednom poslanci zaručuje slovinská ústava (čl. 80).

V roce 2002 žilo ve Slovinsku 0,11 % občanů italské a 0,32 % maďarské národnosti (Statistični urad republike Slovenie). Jelikož každá z těchto minorit má v devadesátičlenné dolní komoře slovinského parlamentu jednoho poslance, obsazuje ve Státním sboru 1,11 % křesel.

„Přesto se můžeme v prohlášeních zástupců menšin setkat s projevy nespokojenosti s údajně procentuálně nedostatečnou reprezentací národnostních menšin na státní úrovni. Jejich základním argumentem je fakt, že současné zastoupení je pouze symbolickým, vstřícným krokem ze strany příslušníků majority bez větších praktických účinků. Současný počet jednoho, resp. dvou zástupců dává členům autochtonních menšin pouze právo být reprezentováni a slyšeni, nikoli však možnost zásadním způsobem ovlivnit rozhodovací proces“ (Kozlová 2006: 67).

---

⁴ Vlastní výpočet na základě dat uvedených Slovinským statistickým úřadem (<http://www.volitve.gov.si/>).

Způsob volby zástupců národnostních menšin

Na poslance může kandidovat každý člen příslušné národnostní minority, pokud jej nominuje alespoň třicet voličů z téže menšiny (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 45). Pro jejich volbu jsou ustaveny dva volební obvody, a to v oblasti, kde tyto menšiny žijí (ibid., čl. 20). Italové volí v obcích Koper, Izola a Piran. Volba maďarského poslance probíhá v obcích Murska Sobota a Lendava (*Zakon o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v Državni zbor*, čl. 4). Hlasovat však mohou všichni příslušníci dané menšiny s trvalým pobytem kdekoli na území Slovinska, mají-li volební právo. Voliči žijící mimo oblasti obývané národnostními menšinami musejí o zapsání do volebních seznamů osobně požádat (Kozlová 2006: 68).

Mrklas a Sokol (2000: 313) uvádějí, že pro zvolení zástupců italské a maďarské menšiny se užívá jednokolový většinový systém. Bez bližšího upřesnění však může jít o poněkud zavádějící tvrzení.

Volič na volebním lístku přiděluje preference jednotlivým kandidátům, a to tím způsobem, že kandidáty prostřednictvím čísel, počínaje jedničkou, seřadí od nejpřijatelnějšího po nejméně přijatelného (*Zakon o volitvah v Državni zbor*, čl. 74). Volební komise posléze přidělí jednotlivým kandidátům body, přičemž uchazeč o poslanecký mandát, kterému volič přisoudil první místo, obdrží tolik bodů, kolik je kandidátů. Kandidát, jenž je uveden o místo níže, dostane o bod méně atd. (ibid., čl. 95). Poslanecké křeslo obdrží ten z kandidátů, který získal nejvíce bodů. Jestliže dva či více kandidátů získalo stejný počet bodů, rozhoduje o vítězi los (ibid., čl. 96).

Jedná se tedy o tzv. bodování či Bordovo hlasování, což je ve vícemandátovém obvodě typ semiproporčního volebního systému, v jednomandátovém obvodě jde o systém většinový (srov. Chytilík, Hynek 2004 a Chytilík 2005: 610, pozn. b).

Vliv volebního systému na systém stranický

Empirické studium volebních systémů

„Jednou ze základních charakteristik jednotlivých volebních systémů je odpověď na otázku, jakým způsobem zajišťují reprezentaci politických stran“ (Šedo 2006a: 62), jinými slovy, jak převádějí hlasy na mandáty. Zatímco pro většinové volební systémy je typická

disproporcionalita výstupů, u poměrných je ponechán prostor pro umělé vytváření větší či menší míry proporcionality (srov. Havlík, Šedo, Čaloud 2004: 104-105).

V rámci empirického studia volebních systémů vznikla řada nástrojů, které měří míru distorze jak pro každou stranu zvlášť, tak i pro stranický systém jako celek (blíže Chytilek 2004).

Pro určení distorze v rámci celého stranického systému bude vypočítán Loosemoreův a Hanbyho index disproporcionality⁵. Disproporcionalita výstupů hlasování pro jednotlivé strany bude měřena pomocí Taageperova a Shugartova indexu deformace⁶.

Nevýhodou indexu deformace je jeho závislost na podílu propadlých hlasů, což může vést k jeho relevantním zvýšením a snížením (Šedo 2006a: 68). Dalším problémem je šance malých subjektů dosahovat vysokých hodnot, přičemž i nevelká čísla u některých stran mohou mít důležitější dopad než vysoká čísla u jiných stran (ibid.: 71). I přesto se však jedná o nejlepší způsob posuzování míry proporcionality zastoupení jednotlivých stran (ibid.: 72).

Volby 2000

Stejně jako v letech 1992 a 1996 vyhrála volby Liberálně demokratická strana (LDS), která se ziskem 36 % hlasů obsadila 34 mandátů. Druhá skončila Sociálnědemokratická strana Slovinska (SDS), pro niž hlasovalo necelých 16 % voličů, a přisoudili jí tak 14 křesel ve Státním sboru.

Vedle postkomunistické Sjednocené kandidátky sociálních demokratů (ZLSD), Demokratické strany důchodců Slovinska (DeSUS) a Slovinské národní strany (SNS) se do dolní komory dostala i SLS+SKD – Slovinská lidová strana, která vznikla v dubnu 2000 sloučením dvou středopravých stran: Slovinské lidové strany a Slovinských křesťanských demokratů (blíže Cabada 2005: 195-199; Hloušek 2001: 3).

Ještě na přelomu července a srpna téhož roku odešla ze SLS+SKD – Slovinské lidové strany část poslanců, kteří založili subjekt Nové Slovinsko – Křesťanská lidová strana (NSi). Stranu ve volbách podpořilo necelých 9 % voličů a NSi obsadila 8 křesel.

Do Státního sboru se těsně probojovala i Strana mladých Slovinska (SMS), která vznikla tři měsíce před volbami. „Strana od počátku deklarovala programovou antiideologičnost a neideologičnost s tím, že se bude zabývat pouze těmi tématy, které se

⁵ $D = 0,5 \sum |s_i - v_i|$ (kde $s_i - v_i$ je rozdíl mezi % získaných mandátů a % získaných hlasů). Index nabývá hodnot od 0 (dokonalá proporcionalita) do 100 (dokonalá disproporcionalita).

⁶ $I = s_i / v_i$ (kde s_i znamená % získaných mandátů a v_i % získaných hlasů). Strana je nadreprezentovaná, když $I > 1$. Pokud $I < 1$, strana je podreprezentovaná. $I = 1$ znamená dokonale proporční reprezentaci.

dotýkají slovinské mládeže. [...] Strana vznikla z jakéhosi ne zcela jasně vysvětleného pocitu znechucení nad současnou slovinskou politikou, kterou vnímá jako příliš ideologickou a příliš řízenou konflikty mezi jednotlivými etablovanými stranami. Dále vychází z pocitu určité krize mládežnického organizování se“ (Hloušek 2001: 11; srov. Hloušek 2002: 395-396).

Do dolní komory parlamentu proniklo celkem osm politických subjektů. Navzdory relativně vyššímu počtu stran lze v souvislosti se slovinským stranickým systémem hovořit o umírněném pluralismu (Hloušek 2001).

Tabulka č. 1: Výsledky voleb do Státního sboru v roce 2000.

Strana	Hlasy		Mandáty		Index deformace
	celkem	%	celkem	%	
LDS	390 306	36,26	34	38,64	1,07
SDS	170 228	15,81	14	15,91	1,01
ZLSD	130 079	12,08	11	12,50	1,03
SLS+SKD	102 691	9,54	9	10,23	1,07
NSi	93 247	8,66	8	9,09	1,05
DeSUS	55 634	5,17	4	4,55	0,88
SNS	47 214	4,39	4	4,55	1,04
SMS	46 674	4,34	4	4,55	1,05

Názvy stran: LDS: Liberální demokracie Slovinska; SDS: Sociálnědemokratická strana Slovinska; ZLSD: Sjednocená kandidátka sociálních demokratů; SLS+SKD: Slovinská lidová strana; NSi: Nové Slovinsko – Křesťanská lidová strana; DeSUS: Demokratická strana důchodců Slovinska; SNS: Slovinská národní strana; SMS: Strana mladých Slovinska.

Zdroj: <http://www.volitve.gov.si/>; výpočet indexu autor.

Poznámky: Uvedeny jsou jen ty strany, které se dostaly do Státního sboru.

Do tabulky nejsou zahrnuty dva mandáty vyčleněné pro národnostní menšiny.

Výsledky jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

Výsledky voleb v roce 2000 naznačily vysokou míru proporcionality nového volebního systému. Ta byla dána zejména přidělením kompenzačních mandátů ve druhém skrutiniu a také velkými obvody (11 mandátů). Index disproportionality vykázal hodnotu 2,51. Oproti ostatním stranám byla výrazněji podreprezentována jen DeSUS (I = 0,88). Kdyby však získala necelých 2000 hlasů navíc, dosáhla by nadreprezentujícího výsledku (Šedo 2006b: 183-184).

Volby 2004

Volby v roce 2004 poprvé nevyhrála LDS, která s necelými 23 % hlasy a 23 mandáty skončila druhá za SDS (29 % hlasů a 29 mandátů).

Zajímavostí je, že SDS změnila v září 2003 název ze Sociálnědemokratické strany na Slovinskou demokratickou stranu a zařadila se tak do pravého středu politického spektra (určité pravicové postoje však strana zastávala už dlouho před změnou názvu – srov. Hloušek 2001: 10). Název si upravila také SLS+SKD – Slovinská lidová strana, která jej zjednodušila na Slovinskou lidovou stranu (SLS).

Třetí místo ve volbách obhájila ZLSD, ze Státního sboru naopak vypadla SMS. Ostatní strany se v dolní komoře udržely, i když DeSUS překročila čtyřprocentní klausuli jen velmi těsně (4,04 %).

Po volbách 2004 tak Státní sbor čítal sedm politických stran. I přes relativně vysoký počet subjektů označuje Cabada (2005: 209-210) slovinský stranický systém za umírněný multipartismus.

Tabulka č. 2: Výsledky voleb do Státního sboru v roce 2004.

Strana	Hlasy		Mandáty		Index deformace
	celkem	%	celkem	%	
SDS	281 710	29,08	29	32,95	1,13
LDS	220 848	22,80	23	26,14	1,15
ZLSD	98 527	10,17	10	11,36	1,12
NSi	88 073	9,09	9	10,23	1,13
SLS	66 032	6,82	7	7,95	1,17
SNS	60 750	6,27	6	6,82	1,09
DeSUS	39 150	4,04	4	4,55	1,13

Názvy stran: SDS: Slovinská demokratická strana; LDS: Liberální demokracie Slovinska; ZLSD: Sjednocená kandidátka sociálních demokratů; NSi: Nové Slovinsko – Křesťanská lidová strana; SLS: Slovinská lidová strana; SNS: Slovinská národní strana; DeSUS: Demokratická strana důchodců Slovinska.

Zdroj: <http://www.volitve.gov.si/>; výpočet indexu autor.

Poznámky: Uvedeny jsou jen ty strany, které se dostaly do Státního sboru.

Do tabulky nejsou zahrnuty dva mandáty vyčleněné pro národnostní menšiny.

Výsledky jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

Opět se potvrdila vysoká míra proporcionality slovinského volebního systému. Na jeden mandát potřebovala strana v průměru 1 % z celkového počtu hlasů (s odchylkou $\pm 0,045$ %).

Vyšší hodnoty indexu deformace oproti roku 2000 byly způsobeny relativně vysokým propadem voličských hlasů (viz níže tabulka č. 3). Ten se odrazil rovněž na indexu disproportionality, který dosáhl hodnoty 5,87.

Tabulka č. 3: Propad hlasů ve volbách do Státního sboru v letech 2000 a 2004.

	2000	2004
celkem	40 447	113 682
%	3,76	11,73

Zdroj: <http://www.volitve.gov.si/>, výpočty autor.

Poznámka: Výsledky jsou zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

Závěr: zhodnocení volebního systému

Ačkoli je část poslanců dolní komory slovinského parlamentu volena poměrným a část většinovým způsobem, nejedná se v tomto případě o typ smíšeného volebního systému, nýbrž o systém poměrný. Podmínka, která umožňuje označit volební systém za smíšený – totiž že více než 5 % mandátů je obsazováno jinou technikou než většina (viz Massicotte, Blais 1999: 345, pozn. 4) – není splněna. Do Státního sboru je odlišně voleno jen 2,22 % poslanců (dva zástupci národnostních menšin).

Díky širší možnosti pro výběr reprezentantů, kterou mají voliči, je pozitivní stránkou slovinského volebního systému vysoká míra personalizace volby při zachování relativně vysoké míry proporcionality volebních výstupů. Volební systém do dolní komory slovinského parlamentu lze proto označit jako kvazilistinný poměrný systém. „*Kombinace vysoké personalizace hlasování s možností stranické korekce na celostátní úrovni přináší velkou vyváženost systému ve vnitrostranické dimenzi*“ (Chytilík 2005: 642). Proporcionalita výstupů, způsobená zejména velikostí volebních obvodů (11 mandátů), je navíc umocněna přidělováním tzv. kompenzačních mandátů ve druhém skrutiniu.

Nevýhodou nižší klausule (4 %) je pak fragmentace stranického systému (7-8 stran ve Státním sboru), která vede k nutnosti vytvářet koaliční vlády. Poměrným systémům bývá také vytýkáno, že umožňují reprezentaci extremistických stran (viz Havlík, Šedo, Čaloud 2004: 136). To platí i pro Slovinsko, kde v parlamentu zasedá krajně pravicová Slovinská národní strana (byť názor na její extrémnost není jednotný – srov. Hloušek 2005: 547; Hloušek 2002: 392-393). Krajně levicová strana ve Státním sboru zastoupena není.

Literatura a prameny:

- Cabada, L. (2000): *Republika Slovinsko*, in: Cabada, L., Dvořáková, V. (eds., 2000): *Komparace politických systémů III*. Praha: Vysoká škola ekonomická, s. 135-163.
- Cabada, L. (2005): *Politický systém Slovinska*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Havlík, V., Šedo, J., Čaloud, D. (2004): *Systémy poměrného zastoupení*, in: Chytilík, R., Šedo, J. (eds., 2004): *Volební systémy*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 104-142.
- Hloušek, V. (2001): *Slovinský stranický systém a model umírněného pluralismu*. Středoevropské politické studie, č. 1, roč. III, zima 2001, s. 1-22, on-line text: (<http://www.cepsr.com/dwnld/slovinsko101.rtf>).
- Hloušek, V. (2002): *Republika Slovinsko*, in: Fiala, P., Holzer, J., Strmiska, M. a kolektiv (2002): *Politické strany ve střední a východní Evropě. Ideově-politický profil, pozice a role politických stran v postkomunistických zemích*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 382-399.
- Hloušek, V. (2005): *Slovinsko*, in: Strmiska, M., Hloušek, V., Kopeček, L., Chytilík, R. (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál, s. 529-550.
- Chytilík, R. (2004): *Zkoumání volebních systémů*, in: Chytilík, R., Šedo, J. (eds., 2004): *Volební systémy*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 37-63.
- Chytilík, R., Hynek, N. (2004): *Semiproporční systémy*, in: Chytilík, R., Šedo, J. (eds., 2004): *Volební systémy*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 94-103.
- Chytilík, R. (2005): *Podněty a výsledky. Volební a stranické systémy v evropských zemích*, in: Strmiska, M., Hloušek, V., Kopeček, L., Chytilík, R. (2005): *Politické strany moderní Evropy. Analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál, s. 603-691.
- Kozlová, M. (2006): *Politická participace příslušníků autochtonních menšin ve Slovinsku*. Středoevropské politické studie, č. 1, roč. VIII, zima 2006, s. 56-75, on-line text: (<http://www.cepsr.com/dwnld/kozlova106.pdf>).
- Lebeda, T. (2001): *Hlavní proměnné proporčních volebních systémů*. Sociologický časopis, č. 4, roč. XXXVII, s. 425-448.
- Massicotte, L., Blais, A. (1999): *Mixed electoral systems: a conceptual and empirical survey*. Electoral Studies, No. 3, Vol. XVIII, pp. 341-366.

- Mrklas, L., Sokol, P. (2000): *Úvod do volební geografie Slovinska ve druhé polovině 90. let*. Politologický časopis, č. 4, roč. VII, s. 309-333.
- Statistični urad republike Slovenie. On-line: (<http://www.stat.si/>).
- Šaradín, P. (2004): *Slovinsko*, in: Kubát, M. a kolektiv (2004): *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*. Praha: Eurolex Bohemia, s. 385-401.
- Šedo, J. (2004): *Volební právo a klasifikace volebních systémů*, in: Chytilék, R., Šedo, J. (eds., 2004): *Volební systémy*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, s. 11-36.
- Šedo, J. (2006a): *Proporcionalita zastoupení a navrstvující smíšené systémy*. Evropská volební studia – European Electoral Studies, č. 1, roč. 1, s. 61-91, on-line text: (<http://ispo.fss.muni.cz/uploads/EVS/001/evs1-full.pdf>).
- Šedo, J. (2006b): *Volební systémy postkomunistických zemí*, disertační práce. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 373 s.
- Ustava Republike Slovenije*. On-line text: (<http://www.varuh-rs.si/index.php?id=113>).
- Volitve v Državni zbor RS*. On-line: (<http://www.volitve.gov.si/>).
- Zakon o določitvi volilnih enot za volitve poslancev v Državni zbor*. On-line text: (<http://www.gov.si/volitve/zdve.html>).
- Zakon o volitvah v Državni zbor*. On-line text: (<http://www.sigov.si/volitve/zvdz.html>).